

Geme. Leidschendam/Voorburg	
Classificatie: -1654.1	
Reg.nr.: 2008/26772	
Origineel: RJB	Ingeleverd dit: 19 NOV 2008
Recht tit:	Recht:
Soort:	Verw. nr.:
Afdom.:	Afdom.:

Gemeente Leidschendam-Voorburg
Y.M. Bakkers
Postbus 905
2270 AX VOORBURG

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

VERZONDEN 17 NOV 2008

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FF/75C/2008/0132.	14 november 2008
onderwerp		toek.mw doorkiesnummer	bijlagen
onthefing Flora- en faunawet artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c		0800-22 333 22	1

Geachte mevrouw Bakkers,

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 maart 2008 en de aanvullingen daarop van 18 juli 2008, 21 juli 2008 en 6 oktober 2008, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2008/0132, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen; het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen; het vervoeren en onder zich hebben van de bittervoorn en de kleine modderkruiper.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het project 'Herinrichting Nieuwe Driemanspolder' in de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer en Den Haag. Op dit moment bestaat het plangebied uit landbouwgrond. De polder wordt opnieuw ingericht waarbij landbouw plaats maakt voor functies op het gebied van waterberging, natuur en recreatie. De werkzaamheden bestaan onder andere uit het vergraven van watergangen, het graven van nieuwe watergangen en het realiseren van open water en moeras. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis, bergeend, bosrietzanger, fuut, gele kwikstaart, graspieper, grauwe gans, grutto, ijsvogel, Kievit, kleine karekiet, kleine zwaan, knobbelzwaan, kolgans, krakeend, kuifeend, meerkoet, patrijs, scholekster, slobbeend, tureluur, veldleeuwerik, waterhoen en de wilde eend, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de bittervoorn en de kleine modderkruiper, voor de periode van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vogels zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels wordt alleen ontheffing verleend indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De bittervoorn en de kleine modderkruiper zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder d, van de Flora- en faunawet. De bittervoorn is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (28 november 2000, Stb. 525).

Verbodsbepalingen

Op grond van de artikelen 9, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren; te vervoeren en onder zich te hebben.

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld nesten, holen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Ontheffing

Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn aangetroffen in het plangebied. Daarnaast is het mogelijk dat de watervleermuis voorkomt in het plangebied. De vleermuizen gebruiken het plangebied als foerageergebied en gebruiken de lijnvormige watergangen als migratie- en/of foerageroutes. Het is onduidelijk of er vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gebouwen of bomen in het plangebied. Uit de bij de ontheffingsaanvraag meegestuurde informatie blijkt dat kap van bomen of sloop van gebouwen niet aan de orde is. De beoordeling van de ontheffingsaanvraag betreft dan ook alleen het effect dat werkzaamheden hebben op migratieroutes en foerageergebied.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
14 november 2008	FF/75C/2008/0132	3

Als gevolg van de werkzaamheden verdwijnt een deel van de watergangen, waarlangs de vleermuizen foerageren en migreren, ten gunste van open water en moeras. Het aantasten van foerageergebied en migratieroutes is echter enkel ontheffingsplichtig wanneer het gebied en de routes van groot belang zijn voor het voortbestaan van vaste rust- en verblijfplaatsen en er onvoldoende alternatieven in de omgeving zijn. Dat is bij de voorgenomen plannen niet het geval. De meeste lijnvormige elementen waarlangs de laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en mogelijk de watervleermuis zijn aangetroffen, blijven behouden. Een aantal watergangen waarlangs de gewone dwergvleermuis aanwezig was, gaat verloren. Er blijven echter nog voldoende lijnvormige elementen in het plangebied aanwezig en daarnaast ontstaan er op termijn nieuwe lijnvormige elementen langs de rand van het open water en langs een aan te leggen bos. Indien gedeelten van het plangebied tijdens de werkzaamheden tijdelijk ongeschikt worden voor vleermuizen, dan zijn er in de omgeving van het plangebied voldoende alternatieve lijnvormige elementen en voldoende foerageergebied aanwezig waar de vleermuizen gebruik van kan maken. Ik acht ontheffing van de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis dan ook niet nodig.

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van vogels en soorten die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen¹ ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. In artikel 2, lid 3, onder e, van het Besluit vrijstelling beschermde dieren en plantensoorten (28 november 2000, Stb. 525) worden als andere belangen als bedoeld in artikel 75, lid 5, onder c, van de Flora- en faunawet, onder andere aangewezen dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Omdat dit Besluit nog niet is aangepast aan de wijziging van de Flora- en faunawet van 7 april 2006 wordt hier nog over andere belangen als bedoeld in artikel 75, lid 5, onderdeel c geschreven, terwijl hiermee lid 6 wordt bedoeld.

Definitie "nest"

Een nest is de woonplaats die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Voor een verdere aanscherping van de definitie van het begrip 'nesten' wordt onderscheid gemaakt tussen broedseizoenen en niet-broedseizoenen. Alle bewoonde nesten in het broedseizoen vallen onder de reikwijdte van artikel 11 van de Flora- en faunawet en zijn beschermd.

¹ Bijlage I bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd 4 juli 2007.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
14 november 2008	FF/75C/2008/0132	4

Nesten van de bergeend, bosrietzanger, fuut, gele kwikstaart, graspieper, grauwe gans, grutto, ijsvogel, kievit, kleine karekiet, kleine zwaan, knobbelzwaan, kolgans, krakeend, kuifeend, meerkoet, patrijs, scholekster, slobbeend, tureluur, veldleeuwerik, waterhoen en de wilde eend vallen buiten het broedseizoen niet onder de definitie van het begrip nesten in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Dit type wordt niet weer in gebruik genomen en is dus buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van soorten. Derhalve is ontheffing hiervoor niet aan de orde.

Instandhouding van de bittervoorn en de kleine modderkruiper

De bittervoorn en de kleine modderkruiper zijn aangetroffen in watergangen in het plangebied. Door de werkzaamheden wordt er leefgebied van de bittervoorn en de kleine modderkruiper verstoord en aangetast. Het schadelijke effect is echter van tijdelijke aard. Na de werkzaamheden is het plangebied weer geschikt voor beide vissoorten. Naar verwachting wordt het gebied op termijn zelfs geschikter voor de bittervoorn en de kleine modderkruiper, aangezien de agrarische functie van het gebied vervangen wordt door natuurfunctie, de oppervlakte aan water toeneemt en er ondiepe delen met plantenrijke zones gecreëerd worden. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken, stelt u de volgende maatregelen voor:

- Op plaatsen waar watergangen worden vergraven worden de bittervoorn, kleine modderkruiper en zoetwatermosselen weggevangen en elders uitgezet.
- Bij de werkzaamheden wordt in de richting van watergangen gewerkt waar geen ingrepen plaatsvinden.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorwaarden opgenomen. De gunstige staat van instandhouding van de bittervoorn en de kleine modderkruiper komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

Andere bevredigende oplossing en belang van de ingreep

De Nieuwe Driemanspolder bestaat uit landbouwgronden. Het veranderende klimaat en de bodemdaling vragen om meer mogelijkheden voor duurzaam waterbeheer en meer ruimte voor water. Vanuit landbouw, natuur en duurzaam waterbeheer is er behoefte aan mogelijkheden voor seizoensberging. Daarnaast vormen hoge waterstanden in de boezemstelsels van Rijnland en Delfland in de toekomst mogelijk gevaar voor de kades en daarmee voor de omliggende polders. Het is dan ook noodzakelijk om bij hoge waterstanden op de boezem het teveel aan boezemwater tijdelijk te kunnen bergen, de zogenaamde piekberging (eens in de 5 tot 25 jaar). Het gebied wordt daarom opnieuw ingericht ten behoeve van waterberging, natuur en recreatie. Er zijn verschillende locaties beoordeeld op geschiktheid voor piekberging van water. De Nieuwe Driemanspolder is het meest geschikt bevonden, omdat de andere locaties een grotere ecologische waarde als weidevogelgebied hebben of omdat er meer negatieve effecten op de plaatselijke bebouwing of cultuurhistorische waarden verwacht worden. Vervolgens zijn er vier alternatieven uitgewerkt voor de herinrichting van de Nieuwe Driemanspolder. De alternatieven zijn beoordeeld op grond van de effecten op het milieu, waarbij de invloed op beschermde soorten is meegenomen. Na herinrichting van het plangebied is het gebied naar alle waarschijnlijkheid geschikter geworden als leefgebied voor de bittervoorn, kleine modderkruiper.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
14 november 2008	FF/75C/2008/0132	5

Daarnaast zijn de inrichting van het plangebied en de werkwijze zodanig voorgesteld dat verstoring van deze soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen en de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd blijft. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorwaarden. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorwaarden verbonden. De ontheffing en de voorwaarden treft u hierbij aan.

Bezwaar

Het kan zijn dat u het met deze beslissing niet eens bent. U kunt dan (net als andere belanghebbenden) binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief, bezwaar maken. U doet dit door een brief te sturen aan Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag. Uw bezwaarschrift moet ten minste bevatten:

- uw naam en adres
- de vermelding: 'ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet' en het aanvraagnummer
- een afschrift van deze brief
- de redenen van uw bezwaar
- de datum van uw bezwaarschrift
- uw handtekening

De teammanager Recht en Rechtsbescherming van Dienst Regelingen zal namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op het bezwaarschrift beslissen.

Als u iemand machtigt namens u bezwaar te maken, vergeet u dan niet een door u ondertekende machtigingsverklaring mee te sturen.

Datum

14 november 2008

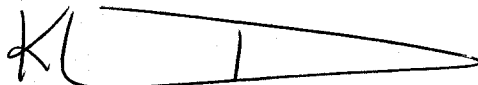
Kenmerk

FF/75C/2008/0132

Vervolgblad

6

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

A handwritten signature in black ink, consisting of the letters 'KL' followed by a long, horizontal, slightly curved line that tapers to a point on the right.

B. Kluivingh - Deetman

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Naar aanleiding van het verzoek van mevrouw Y.M. Bakkers
namens de gemeente Leidschendam-Voorburg, op 12 maart 2008
en de aanvullingen daarop van 18 juli 2008, 21 juli 2008 en 6 oktober 2008

gelet op artikel 75, lid 5 en 6, onderdeel c, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Adres:	Koningin Wilhelminalaan 2
Postcode en woonplaats:	2264 BM LEIDSCHENDAM
Voor het tijdvak van:	1 januari 2010 tot en met 31 december 2014

ONTHEFFING

FF/75C/2008/0132

Van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen; het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen; het vervoeren en onder zich hebben van de bittervoorn (*Rhodeus sericeus*) en de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Herinrichting Nieuwe Driemanspolder' in de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer en Den Haag. Het betreft het gebied in het open landschap tussen Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer, één en ander zoals weergegeven in de figuur 4.1 op pagina 17 van de bij de aanvraag gevoegde 'MER herinrichting Nieuwe Driemanspolder' van 23 december 2005 en op de kaart 'Nieuwe Driemanspolder' van januari 2008 welke bij de brief met aanvullende informatie van 6 oktober 2008 is gevoegd.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorwaarden

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals vermeld in de projectomschrijving voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Leidschendam-Voorburg (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorwaarde 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorwaarden

7. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteiten van de bittervoorn en de kleine modderkruiper, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (voortplanting) te voorkomen. De voortplantingsperiode van de bittervoorn loopt globaal van april tot en met augustus. De voortplantingsperiode van de kleine modderkruiper loopt globaal van maart tot en met augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient bepaald te worden door een deskundige¹ op het gebied van vissen.
8. Voorafgaand aan het vergraven van de watergangen dient de baggerlaag in de watergangen actief onderzocht te worden op de aanwezigheid van de bittervoorn, kleine modderkruiper en de zoetwatermossel. Aangetroffen exemplaren dienen uitgezet te worden in geschikt biotoop in de omgeving van het plangebied buiten de invloedszone van de werkzaamheden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de draagkracht van de biotoop waarheen de vissen verplaatst worden.
9. Bovenstaande mitigerende maatregelen dienen uitgevoerd te worden onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van vissen.
10. Bovenstaande mitigerende maatregelen dienen opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en onder betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.

Overige voorwaarden

11. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorwaarden.
12. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker twee maanden voor het verstrijken van deze termijn een verlenging aan te vragen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
13. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 14 november 2008

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN WILDELEVEN,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen

B. Kluivingh - Deetman

¹ Met een deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

